

Lugnet i IT-stormen

När både din mäklare och din svärfars gudmor ringer upp och tipsar om börskometen NetNetNetIT, ("som visserligen är högt värderat men fortfarande har mycket kvar att ge") – ja då kan det vara dags att lyssna på Bertil Thorngren, adjungerad professor på CIC, Center for Information and Communications Research, på Handelshögskolan i Stockholm. **Kristofer Steneberg** intervjuar.

Det är svårt att förstå att internet för bara fem år sedan var okänt i Sverige. I dag gör företagen allt för att hänga med och IT-kostnaderna för svenska företag skenar iväg. Men vad kommer den nya tekniken att handla om i framtiden, vilka sektorer har störst tillväxtpotential och hur sker kommunikationen i framtiden? Bertil Thorngren har spenderat årtal på att fundera på de här frågorna, både på London School of Economics och Massachusetts Institute of Technology. Sedan 1996 även på Handelshögskolan i Stockholm.

– Framtidens kommunikation kommer att vara specialiserad. Väldigt mycket teknik kommer vi att använda utan att veta om att vi använder den. Det viktiga kommer att bli vad man uträttar. Mycket av det här finns redan, det nya är att transporten blir billigare. Framtidens tele blir inte så mycket prat mellan människor, utan mer mellan datorer.

Hur kan den nya kommunikationstekniken förändra vår vardag?

”Ett exempel är inom hemvården. En hemvårdare spenderar all tid hos de gamla med att handla och väldigt lite ▶

IT-BORGEN. Professor Bertil Thorngren leder forskningen vid Handelshögskolans Center for Information and Communications Research.

tid på traditionell vård. Kan hemvårdaren istället lägga en elektronisk beställning och få maten levererad vid dörren kan mycket tid frigöras att faktiskt vårda de gamla. Inom vissa sektorer har den nya tekniken ha otrolig intjäningsförmåga, bara man hittar det område där tekniken kan göra nytta.

Man brukar säga att USA ligger före Europa vad gäller utvecklingen i IT-industrin och att man kan förutse hur utvecklingen kommer att se ut här om ett år.

Men enligt undersökningar är det Skandinavienbor som är mest uppkopplade, har flest mobiltelefoner och bäst utvecklad fast telefoni. Ligger verkligen USA före oss?

– Den stora styrkan i USA ligger i programvaruindustrin med otroligt framgångsrika Silicon Valley. Där har USA ett stort försprång. Men vad gäller telefoni ligger de efter ganska rejält. Mobilt beror det på att näten startade så lokalt. Det gick att ringa i Los Angeles och i San Francisco men inte däremellan. Då tappar man en del av poängen. I Sverige och Europa var utvecklingen mer enhetlig. När utvecklingen gör att mer och mer information kan tas emot via mobiltelefon, halkar USA efter ännu mer. Näten där är analoga och möjligheterna att använda mobil data är begränsade. I dag har USA:s telemarknad flera problem. Ett exempel är att det i princip är gratis

att ringa lokalt. Det för naturligt med sig höga priser på rikssamtal. Man kan säga att USA ligger i topp utvecklingsmässigt även här men de kan inte utnyttja det själva därför att strukturen är annorlunda, säger Bertil Thorngren.

Uppstickare har en fördel. De skapar nya sätt att konkurrera, nya vägar. Det fortsätter att dyka upp företag med egna idéer om hur man tjänar pengar på en IT-produkt.

Bertil Thorngren tror även att försäljningsvägarna i framtiden kommer att se annorlunda ut. Intervjun glider in på bolaget Dell och den enorma succé som bolaget gjort med sin direktförsäljning av datorer. Att sälja direkt till kunden via internet eller telefon har gjort att Dell har kunnat ta bort återförsäljarledet. Snabbare leveranser, inga lagerkostnader och senaste modell på datorerna har gjort Dell till ett av USA:s mest framgångsrika företag. En ny kommunikationsstrategi visade sig vara den bästa konkurrensfördelen. Största konkurrenten

Compaq har svårt att hänga med. Compaq kom nyligen med vinstvarning, försäljningen av datorer till företag minskar och lanseringen av PC under 1000 dollar har sänkt marginalerna betydligt.

Varför kan inte Compaq sälja som Dell?

– Eftersom Compaq har byggt upp en återförsäljarkedja är det väldigt svårt att på allvar konkurrera med företag som kapat den kostnaden. Där menar jag att uppstickare har en fördel. De skapar nya sätt att konkurrera, nya vägar. Det fort-

sätter att dyka upp företag med egna idéer om hur man tjänar pengar på en IT-produkt. Jag vet till exempel ett företag i USA som fungerar som ett Tupperwareparty där man får bonus när man säljer vidare, ungefär som en schysst version av ett pyramidspel. Det är ett exempel på de nya idéerna. Jag tror definitivt att det kommer att finnas ett fortsatt stort utrymme för små nyetableringar. Stora företag kommer att ha svårare att ställa om.

Men de senaste åren har trenden både i USA och Europa varit konsolidering, de stora blir större, både vad gäller tillverkare och telebolag.

- Det har varit så, men det beror på att utgångspunkten har varit telemonopol i de flesta länder. Det har bestått och förstärkts.

Kommer utvecklingen inom tele att följa utvecklingen inom PC-branschen?

- Precis som på PC-området kommer vi att se standardiserade komponenter även inom tele, det har redan hänt. De stora finns kvar men hembyggen får allt större betydelse, även inom kommunikation.

I dag när man köper en dator är det ofta en helhetslösning man köper, med mjukvara, kommunikationsmöjligheter och kanske en skrivare. På samma sätt tror Bertil Thorngren att telekommunikationsmarknaden kommer att sälja sina produkter. När man köper mobiltelefon har man samma operatör som sköter

fast telefoni, internet och kanske kabel-TV.

- *Embedded tele* blir ett begrepp, man köper inte en specifik vara, istället köper man en helhetsprodukt. Som när man köper en bil och tändstiftet följer med. Bertil Thorngren säger att utvecklingen är här redan i dag.

- Företag som Posten och Telia positionerar sig just nu på den här marknaden. Telias Passagen-satsning är en grundinvestering som egentligen borde vara mer omfattande för att skapa en ordentlig tjänst för framtida telefoni. En tjänst som är mer slutanvändarorienterad än själva transporten. Enbart fast telefoni kommer inte att gå att tjäna pengar på.

Utvecklingen inom informationsteknologin är intressant, men är den så intressant som börskurserna gör gällande?

- Nej det är den inte. Det finns två skäl, det ena är rent mekaniskt, att det pumpas in alltmer pensionspengar, både i USA och i Sverige. De pengarna tar ju vägen någonstans. Det andra är att stora amerikanska IT-företag ställer ut optioner till sina anställda och på det sättet håller lönerna nere. Det går ju bra så länge börserna går upp. Men det ger en falsk bild. Man överskattar vinsten och ger ett "illusional value" på företaget. I Sverige är värderingen något rimligare men även här pumpas pengar in. Räntan är låg och det finns ett begränsat antal sparformer. ■

PRIVATKAPITAL

HUR MAN FÖRÖKAR DET • HUR MAN GÖR AV MED DET • ETT MAGASIN FRÅN FINANSTIDNINGEN

NUMMER 4 MAJ/JUNI 1998

IT-SPECIAL

**Konsten
att placera
i IT-aktier**

22 sidor

BÖRSEN

**Stjärnförvaltare
varnar för krasch**

INTERPRESS 0340-03
SPECIALRETUR

No limit!

**Rivierans fester,
Monacos miljardärer**

**ISTANBUL – TUSEN OCH EN STAD • RÄTT CAB FÖR RÄTT PILOT • HOLE-IN-ONE FÖR TVÅ
VINET SOM ALDRIG BLIR FÖR DYRT • PETERSSONS BÅTAR • HETARE SAND PÅ VÄSTKUSTEN**